

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ



Традиційне мистецтво української писанки, яке виникло у глибоку давнину і було плекане в Україні століттями, сьогодні досягнуло глобальної популярності та широкого зацікавлення. Цим мистецтвом займаються як в українським середовищі, так і поза ним.

Цей старовинний звичай, який був важливою частиною до-християнських вірувань і пов'язувався з культом сонця, воскресіння природи, згодом став частиною Великодніх традицій. Українці зберігають писанки у своїх домівках, щороку кладуть нову писанку в кошик з Великодніми стравами для посвячення, дарують членам родини та друзям. У гуцулів збереглася традиція робити з писанок голубів. Приклеюючи до писанки крила, хвостик та дзьоб, зроблені з кольорового паперу, вони завішують їх в хаті перед іконами на пам'ятку, що "як Ісус народився, то голубець прилетів і над Ним лелів."

Бажаючи збагнути таємницю життя, людина, у зв'язку з цим, створила міфи, в яких яйце вважалося джерелом життя, воскресіння, сонця і

всесвіту. Подібні міфи існували майже у всіх культурах світу. У старовинних українських віруваннях яйце набирало магичної сили, коли його поверхню за приписаним ритуалом покривали таємничими різноколірними знаками. Тоді яйце ставало талісманом, який, згідно з повір'ям, охороняв від зла, приносив добро, щастя, забезпечував добробут та родючість. Яйце ставало

писанкою.

Згідно з давньою українською легендою доля світу залежить від писанки. Доки писання писанок продовжується, доти світ буде існувати. Якщо цю традицію занехають тоді зло у вигляді велетенської лихоті (лютої) потвори, яка прикована до скали, окружить світ і знищить його. Кожного року слуги цієї потвори ходять по світу та перевіряють, чи пишуть ще писанки. Якщо мало писанок пишуть, тоді ланцюги потвори звільнюються і зло розходить по світу. Якщо писанок багато, тоді ланцюги потвори стають тугими, потвора тратить злобну силу і це дозволяє любові та дружбі поширюватися і цим угамувати зло.

Звичай писання писанок привезли до Америки українські емігранти. Їхня наочна та постійна прив'язаність до цієї традиції спонукала зацікавлення між американцями уже в 20-тих роках минулого століття. Усе почалося в Українській книгарні на 7-мій вулиці – "Сурма" - книгарня і музична компанія. Нвесні 1923 року Миронові Сурмачеві, власнику книгарні, приніс кілька писанок для продажу гуцул Скроботюк. У дуже скорім часі писанки були продані. Наступного року перед Великодніми святами цей самий гуцул сидів у крамничній вітрині і протягом годин і днів писав писанки. Він продав сотні писанок по 35 центів за штуку. Від таких скромних початків поширилося зацікавлення та захоплення українською писанкою. Із зростанням популярності виникла потреба друкованої інформації, вказівок, інструментів та фарб.

Відповідальність за постачання усього цього взяв на себе власник книгарні. Його діти продовжили цю роботу, і особливо донька Ярослава - відома мисткиня, яка досліджувала мистецтво писанки та видавала необхідну інформацію про писанку англійською мовою.

Один із ранніх дописів в американській пресі про українську писанку з'явився у результаті одного випадку. У березні 1948 року Г. Росс тодішній редактор журналу "Нью Йоркер", прибув на Сьому вулицю, щоб зробити інтерв'ю з власником ірландської корчми "МекСорліс", яка містилася майже поруч з книгарнею "Сурма". Він прибув із своєю дружиною, забувши про те, що в ті роки вхід жінкам в корчму був заборонений. Його жінка, побачивши чепурну крамницю "Сурма", вирішила зайти туди і почекати чоловіка там. Якою несподіванкою для редактора було те, що коли він зайшов у крамницю, то побачив свою жінку в захопленні та зачаруванні українською писанкою, писання якої саме у цей передвелокодний час демонстрували в крамниці дівчата. Редактор Г. Росс відразу зробив інтерв'ю з власником крамниці і надрукував цю інформацію в найближчому номері журналу. Від того дня двері крамниці "Сурма" не зачинялися і попит на українську писанку зростає.

Сьогодні ми маємо багато майстрів та мистців писанки в Америці. Багато інформації видано про писанку, інструменти удосконалені. В Україні за советських часів традиція писання писанок була не тільки несхвалена, але іноді й жорстоко заборонена. Коли Україна стала вільною в 1991 році, майстри писанкового мистецтва з Америки і Канади їхали в Україну, організували виставки своїх писанок і у такий спосіб допомогли відродити, оживити і відновити старовинну традицію, яка була майже знищена советським режимом.

Захоплення українською писанкою розповсюджене по цілому світу. І, з усіх культурних надбань українців, багато з яких



присвоюють чужі народи, писанка завжди буде визнана українською – незмінно, правильно і справедливо.

В одній українській легенді читаємо: "...і благаючи за життя свого сина Ісуса перед Пилатом, вона зомліла і впала на землю. Писанки, які принесла в дарунок Пилатові, випали з кошика і покотилися по цілому світу".

Подібно і у великій мірі завдяки заходам і праці майстрів писанки української діаспори, наша писанка котиться по цілому світу. Вона зачарувала, зацікавила та захопила увагу і подив багатьох. І хто знає, може вона, писанка у якійсь мірі допомагає стримувати зло та зберігати добро і дружбу.

Любов Волинець

